Ontwerp PPLG Overijssel
Bijlage 4
Ontvangen reacties op concept ontwerp PPLG (26 april tot en met 17 mei 2023)

Bij het ontwerp-PPLG is in bijlage 3 een procesverantwoording voor het ontwerp-PPLG opgenomen. In hoofdstuk 5 van dit document is aangegeven dat op 26 april 2023 het concept ontwerp PPLG is opgeleverd. In de week van 8 tot en met 12 mei is dit concept ontwerp PPLG besproken aan de bestuurlijke gebiedstafels. Ook zijn er in deze periode enkele schriftelijke reacties binnen gekomen.

In onderstaande tabel worden de bespreking aan de bestuurlijke gebiedstafels en de schriftelijk ontvangen reacties kort samengevat. Op een aantal onderdelen heeft dit geleid tot een aanvulling c.q. aanscherping van de tekst van het ontwerp PPLG. Voor het overige zullen de ontvangen reacties worden betrokken in het nog op te stellen werkdocument PPLG en het definitieve PPLG.

Bestuurlijke gebiedstafels		
	PPLG-gebied	**Samenvatting reactie**
A	Noordoost Twente 8 mei 2023	*Ontwerp PPLG* - In Ontwerp is ruimte ingebouwd vanwege ontbreken informatie, zoals landbouwakkoord, VHR-doelen, doeltoebedeling ed. Past dit binnen de ruimte die nu wordt aangehouden? - We moeten de tijd nemen voor hjer concreter maken van de plannen. No-regret op erfniveau, mits passend in totaalplaatje? Kunnen we het Rijk hiervan overtuigen? - Binnen het PPLG moet geld worden gereserveerd voor urgente gebieden, waarvan de concrete uitwerking pas later in de tijd komt. - Welke gevolgen heeft het “niet in één keer komen van het geld” voor de buttom up benadering? - De gemeenten wijzen op financiële afspraken tussen gemeenten en het rijk over de wijze waarop middelen beschikbaar worden gesteld (algemene uitkering). Voorgesteld is dit als randvoorwaarde mee te geven aan het Rijk. - Vraag gesteld hoe gebiedsgericht zich verhoudt tot erfmaatregelen? - Wat gaan we doen met de natuur in de toekomst? Er wordt gevraagd hierover duiding te geven in het PPLG om zo antwoord te kunnen geven op de vraag hoe de natuur landt in de plannen. - De consequentie van de sturingsfilosofie kan of zal zijn dat de andere overheden en partners het drukker krijgen. Hiervoor aandacht. - Complimenten worden gegeven voor het Ontwerp PPLG. - De spanning tussen KRW-opgave (in tijd) en PPLG wordt nogmaals onder de aandacht gebracht. Het waterschap gaat nog schriftelijke reageren. - Het OPG heeft een schriftelijke reactie gedeeld. - Wat is de verhouding van PPLG tot omgevingsvisie en andersom. Wat is leidend? Samenhang moet duidelijk zijn, ook in de tijd.

		- In hoeverre is het budget voor landbouw en sociaaleconomisch geborgd? - Er wordt aandacht gevraagd voor de samenwerking en de rol van de landbouw daarin. Landbouw nu aan tafel om erger te voorkomen en zullen niet zelf gaan schrijven en een handtekening gaan zetten. - Het verleden zorgt voor achterdocht. - De gemeenten komen (inmiddels ontvangen) met een schriftelijke reactie. *Concept gebiedsprogramma* In algemeenheid zijn complimenten gegeven voor de nieuwe versie die in korte tijd is opgesteld. Ten aanzien van het concept gebiedsprogramma wordt aandacht gevraagd voor een aantal zaken: - Vanuit de gemeenten zijn enkele mondelinge reacties gegeven: wat is de reden van de urgentie voor het opstellen van het gebiedsprogramma en resteren er nog voldoende middelen als we in NO-Twente wat later concrete invulling kunnen en zullen geven? Op de eerste vraag is de link gelegd met ontwerp PPLG en op de tweede is afgesproken in de aanbieding aan het Rijk, dit punt als randvoorwaarde / aandachtspunt mee te geven. In dat verband is ook geopperd om Tweede Kamerleden uit te nodigen om zo de situatie in NO-Twente te delen. - LTO heeft diverse opmerkingen gemaakt (komen in verslag). Voor nu is de opmerking over de KRW-opgave mijns inziens het belangrijkst. Wat is het doel van KRW? Middel (beekzones) moet niet tot doel worden verheven. - OPG vond het programma wollig en abstract en vraagt om concreter te worden. Hij heeft daar een enkel voorbeeld bij gegeven. Niet concreet zijn leidt mogelijk tot meer wantrouwen. Het concreter worden van het programma werd onderschreven door waterschap en gemeenten. WS heeft nogmaals de spanning tussen einddatum KRW en planning PPLG op tafel gelegd. KRW zou als motor van de gebiedsontwikkeling kunnen dienen. - Landschap Overijssel geeft aan dat de ecosysteemdienst (w.o. Twente Bloeit) misschien wel een no regret maatregel is die nu concreet uitgewerkt moet worden. “Aan de bak!” - In de rondvraag is door LTO een bezoek van de landbouwers aan project Baarlingerpolder (NW-Overijssel) voorgesteld. Dat wordt georganiseerd.
B	Zuidoost Twente 8 mei 2023	*Ontwerp PPLG* Ten aanzien van het Ontwerp PPLG wordt aandacht gevraagd voor een aantal zaken: - Sturingsfilosofie is goed verwoord, samen verantwoordelijk voor het uitvoeren en behalen van de doelen. Het HOE doen we samen.

		- Aandacht voor de omschrijving: Of er doelen tussentijds wel of niet kunnen worden bijgesteld en of hierover dan een overleg mogelijk is. - De visie over de realisatie van natuur ontbreekt. - Uitleg over procesuitlijning, wat gaan we in de gebiedsprocessen doen? Verbindingen verankeren. - Meer aandacht voor klimaatrobuustheid. Er zijn zorgen over de klimaatverandering. Het gaat om meer dan alleen de KRW-doelen. Koploperprojecten – goede voorbeelden opnemen. - Doelen koppelen: klimaat, natuuropgave, bossenstrategie etc. - Sociaal Economische kant van groot belang. - Definities – begrippenlijst opnemen. - Binnen de gebieden de gelden goed verdelen. - Aandacht voor het verdienmodel, grensproblematiek stikstof, de oplossingen die met technische- en de bedrijfsmaatregelen gerealiseerd moeten worden, zijn door middel van rechterlijke uitspraken juridisch al afgewezen. Er dienen juridisch zaken te worden vastgelegd. De randvoorwaarden dienen duidelijk benoemd te worden. Goede initiatieven (mono vergisting) moeten de juiste randvoorwaarden hebben om te slagen (aanspraak maken op subsidies, vergunningverlening, juridische houdbaarheid, etc). - Er wordt veel verwezen naar het Landbouwakkoord. Het ministerie verwijst naar de provincie. - Aanpak KRW en PPLG loopt niet gelijk. Goed naar blijven kijken, de schriftelijke reactie van waterschap volgt *Concept gebiedsprogramma* Ten aanzien van het concept gebiedsprogramma wordt aandacht gevraagd voor een aantal zaken: - De vijf ZOT gemeenten hebben een voorstel gedaan met betrekking tot het realiseren van de PPLG-doelen, de werkorganisatie en een kostenraming. Het betreft een eerste versie welke ter bespreking en verdere afstemming is aangeboden aan de bestuurlijke tafel. - Overgangsgebieden. Hier is de wens deze niet dwingend op te leggen, Doel centraal stellen, ruimte geven voor recreatie en toerisme en in de gebiedsprocessen onderzoeken of de overgangsgebieden nodig zijn/danwel kleiner kunnen - Ageren tegen bufferzones van 100-200 meter. - Een verplichting van 35 meter breed (is om in aanmerking te komen voor subsidie voor de bossenstrategie). Over smallere stroken zijn nog gesprekken. - 10% groenblauwe dooradering ook buiten de prioritaire gebieden te mogen realiseren - Koppelen, stapelen van de opgaven - Invulling VABS

		- Grond van stoppers, inzetten voor blijvers. Onder welke voorwaarden--> pachten? - Duitsland dient de “drie beken” in de grensoverschrijdende gebieden op te pakken. - Klimaatrobuustheid een goede plek in het programma geven. - Aandacht voor de besluitvorming in gebiedsprocessen. - Landschap Overijssel kan wellicht helpen bij keuze voor de groenblauwe dooradering en de bossenstrategie (ervaring bij Boetelerveld als voorbeeld).
C	West Twente 9 mei 2023	*Ontwerp PPLG* Ten aanzien van het Ontwerp PPLG wordt aandacht gevraagd voor een aantal zaken: - Mate van concreetheid mist nog. - Aandacht voor het verder uitwerken van de sturingsfilosofie; inspanningsverplichting of resultaatverplichting? - De opgave voor natuur wordt bepaald door de NDA’s. Hoe gaan we deze vertalen naar de gebieden? Dit moeten we koppelen aan de initiatieven en daarbij de gebiedskennis benutten. Graag toevoegen in de sturingsfilosofie. - De tabel met het overzicht van de PPLG-doelen graag nader toelichten, inclusief duiding van de begrippen. - Meer inzetten op financiering van de maatregelen voor sociaal-economisch kwaliteit (10 miljoen per jaar is niet voldoende). NB: dit thema is breder dan alleen PPLG. *Concept gebiedsprogramma* Reacties op het gebiedsprogramma West Twente waren positief. Ten aanzien van het concept gebiedsprogramma wordt aandacht gevraagd voor een aantal zaken: - De uitwerking natuur hangt samen met NDA’s en herziene beheerplannen. Dit gaat gefaseerd. Oproep: maak hierover een procesafspraak met het gebied. - Communicatie naar buiten: beschrijf in de NDA’s ook wat al behaald/behouden is. - Mooi dat er ruimte is voor gebiedsprocessen van onderop. De gemeenten zien dit als een kans om samen met het gebied op te pakken. - Basiskwaliteit natuur en agrarisch natuurbeheer verder uitwerken en scherper opschrijven. - Maak het concreter (zie voorstel gemeenten Zuidoost-Twente). In West-Twente kan dit! - Breng laaghangend fruit in beeld. - POV wil graag een toelichting bij de getallen en een verduidelijking of het gaat om NH3 of NOx in paragraaf 2.2.2 stikstof.
D	Salland 12 mei 2023	*Ontwerp PPLG*

		- Ten aanzien van het Ontwerp PPLG wordt aandacht gevraagd voor een aantal zaken: - Salland staat bekend als een agrarische plattelandsregio met een sterk netwerk. We doen het samen in Salland. Daar horen ambities bij zoals verwoord in het concept gebiedsprogramma Salland. Dit vergt ook een stevige financiering om toekomstperspectief voor het gebied te borgen voor de 3 sporen van het PPLG. - Het is nodig om gezamenlijk met alle partijen oplossingen te zoeken hierin als voorwaarde om de ambitie te kunnen waarmaken. - De betekenis en gevolgen voor de agrarische sector in Salland zijn in de concept versie van de documenten nog niet in beeld gebracht. Dit hangt samen met de onzekerheid over onder andere de piekbelastingregeling, de stoppersregeling en de onderhandelingen over het landbouwakkoord. - Veel factoren leiden tot onduidelijkheid en nog steeds grote onzekerheid binnen de agrarische sector zoals de blijvende onduidelijkheid over bovenstaande regelingen, de opgaven, de opgaven uit het te vormen landbouwakkoord, het (fundament van) Omgevingsvisie en de doorwerking van Natuurdoelanalyses. - Korte termijn: Wat gebeurt er in de periode ontwerp tot vaststelling PPLG (+gebiedsprogramma Salland) eind december 2023 qua proces, participatie en partnerschap. - Lange termijn: na vaststelling PPLG (+ gebiedsprogramma Salland) eind 2023, hoe worden gebiedsprocessen gefaciliteerd en gefinancierd, hoe wordt monitoring en bijsturing georganiseerd en wie houdt regie op de opgaven en het behalen hiervan? - Maak een duidelijke definitie voor veel voorkomende begrippen, zoals: natuur inclusieve landbouw, kringlooplandbouw, extensivering, grondgebondenheid etc. - We blijven de aandacht vragen voor de PAS-melders en Interimmers specifiek ook in relatie tot de komende integrale gebiedsprocessen. Processen zitten nu op slot doordat extern salderen niet mogelijk is. - Grondpositie is belangrijk in Salland voor agrarische ondernemers die door willen gaan. Dit mag de gebiedsprocessen en beweging niet remmen. - Maak de verdienmodellen voor het omvormen naar extensieve landbouw of andere vormen van landbouw inzichtelijk en realistisch en geef duidelijk aan wat de financieringsmogelijkheden zijn voor investeringen en maatschappelijke (eco) diensten. Waarbij voor deze laatste perspectief moet zijn voor de langere termijn. - Geef inzicht in financieringsmogelijkheden voor de drie sporen waarmee in Salland de ambitie opgepakt kan worden.

		Concept gebiedsprogramma Ten aanzien van het concept gebiedsprogramma wordt aandacht gevraagd voor een aantal zaken: - De ambities en keuzes van Salland met daarbij specifieke aandacht voor de ontwikkeling van een scenario of het loslaten van de zoneringen mogelijk en gewenst is en tevens de wens om 10% groenblauwe dooradering te realiseren. - De organisatieontwikkeling in Salland; rollen, taken en verantwoordelijkheden, verbetering huidige Sallandse organisatieopbouw. Dit ook in relatie tot het PPLG en de organisatiestructuur daarvan. - Ontwikkeling van een communicatieplan en keuzes hierin. Dit ook in relatie tot de communicatie vanuit het netwerk De Kracht van Salland. - Nadere uitwerking en verkennen van kansen voor het sociaaleconomisch perspectief. Dit ook in relatie tot het bestaande netwerk en programma's in Salland. - Uitwerking van de eerste deelgebieden in Salland - Verdere ontwikkeling en keuzes van Salland Loont als loket die de transitie organiseert voor maatschappelijke diensten (o.a. ecosysteemdiensten als agrarisch natuurbeheer en groen blauwe diensten) - Verder is er een ondernemersloket in ontwikkeling in Salland waar agrarische ondernemers terecht kunnen met vragen. Dit opzet hiervan n wordt momenteel verder uitgewerkt.
E.	Noordwest Overijssel 12 mei 2023	*Ontwerp PPLG* Ten aanzien van het Ontwerp PPLG wordt aandacht gevraagd voor een aantal zaken: – Signaal dat we ook planologisch doorgepakt moet worden - I.p.v. inzetten op afwaardering landbouwgrond bedrag inzetten voor natuurinclusieve landbouw met beheercontracten. - Daarnaast aandacht voor de gehanteerde bedragen bij afwaardering (Grondprijzen in NWO nu € 80.000). - P3 doelen perspectief landbouw; doel en middel uit elkaar halen. Volgens Marcel is wat er bij ‘doel’ staat een ‘middel’. Sociaal economisch op gebied kan goed gaan, maar op bedrijfsniveau geen geld te verdienen. Peilstok: gaat het goed individuele ondernemer? Waarborgen. - Algemeen aandachtspunt bij waterkwaliteit. Wat is slecht? En breng in beeld waar het goed is. - Aandacht voor GS-besluit dat er maximaal 10% van de landbouw in Overijssel mag verdwijnen (landbouwvisie december 2022): Graag check of dit past met de doelen - Graag helder maken wat Lammert:

		- Zorgpunt dat wordt meegegeven is dat je niet kan boeren op afgewaardeerde grond (financieel) en dat de markt voor biologische producten is verzadigd. - Er is behoefte aan meer helderheid over de 10.000 ha. nieuwe natuur en 58.000 ha. leefgebied om natuur aan elkaar te koppelen. Is dit groenblauwe dooradering en agrarisch natuurbeheer (in NWO vooral weidevogelgebied)? - In bredere zin helderheid over Leefgebied wat betekent dat / NDA's. *Concept gebiedsprogramma* Algemene lijn is dat het concept een goed stuk betreft. Ten aanzien van het concept gebiedsprogramma wordt aandacht gevraagd voor een aantal zaken: - Meegegeven wordt niet te veel tegen de monitor brede welkvaart aanhangen. Versterking van het platteland moet verwerkt worden en dat is een zorgpunt dat dat alleen door de boeren gedragen moet worden. - Zorgpunt: Straks komt de zak met geld en dan hebben we de mensen niet. - Polder Mastenbroek si te groot uitwerkingsgebied, moet kleiner in gebiedsprocessen. Met 10-12 boeren om de tafel. - De samenhang tussen stad en ommeland is heel belangrijk. Hoe zorgen we ervoor dat het sociaal economische toekomst bestendig is en verbinding stad-platteland. Dat mag eruit springen. - Toon is zelfbewust, optimistisch, maar die wordt niet gedeeld in de samenleving. Hoe worden die twee in samenhang uitgewerkt. - Hoe kunnen we een wenkend perspectief bij het document. Gert Harm: dat is de omgevingsvisie: lange termijn visie en tot 2030 is PPLG de uitvoering. Kort en lange horizon hoe verhouden die twee zich met elkaar. - Aandacht voor het te kiezen sturingsmodel. Pleidooi: is een voorbeeld als dlg denkbaar? Hebben we een schil nodig / uitvoeringsorganisatie. Geloven in bottom up, maar meer nodig (dus bv DLG-achtige organisatie). zorg over tempo en organisatie. - Natuurinclusiviteit en recreatie vormen mooie koppelkans en een extra verdienmodel. - Monitor staat er al mooi in. Lange termijn perspectief benoemen en uit elkaar vlechten van PPLG. - Men vraagt nadrukkelijk aandacht voor de uitkomsten van de NDAs - Moeten we niet wachten tot er een landbouwakkoord is - Snelheid in proces houden nu de energie er zit. Ontwikkelingen bij jonge boeren niet hinderen door vertraging proces. Zorg hoe dit uitgevoerd moet worden.

		- Voedselproductie komt niet terug in het gebiedsprogramma en is als doel is niet uitgewerkt. - Landschapsgrond: LTO wil geen landschapsgrond, wel een langjarige vergoeding. - Het is cruciaal dat we met een integrale aanpak aan de slag kunnen waar alle sectoren bij betrokken worden. Wat niet helpt, is als er gedurende het proces op losse onderdelen aparte trajecten geïntroduceerd worden; - Zorg dat de gebieden die nu al aan de slag willen, zo snel mogelijk gefaciliteerd worden. - We vragen de provincie om zo snel mogelijk met een concrete werkwijze te komen voor het opkopen & beschikbaar houden van grond van stoppende boeren. Dit is nodig om initiatieven op gang te krijgen en voorkomt tevens dat gronden verkocht worden voor doeleinden die niet bijdragen aan de doelen uit het PPLG. - Ten aanzien van het faciliteren is menskracht een groot aandachtspunt. Met alleen geld komen we er niet: gemeenten kunnen nu al amper aan goede mensen komen. - Raden / Staten / Algemeen besturen moeten een duidelijke rol in het proces krijgen - Graag een kostenplaatje per gebied.
F.	Vechtdal 12 mei 2023	*Ontwerp PPLG* Ten aanzien van het Ontwerp PPLG wordt aandacht gevraagd voor een aantal zaken: - Aandacht wordt gevraagd voor centraal stellen van sociaal economisch; maar niet alles kan overal. - Aandacht voor de context van het PPLG. Men ervaart dat je wat midden in het stuk valt. “ALS JE EEN SCHIP WIL BOUWEN LEER MENSEN DAN VERLANGEN NAAR DE ZEE.” Mist bijvoorbeeld het overzicht met de 3x3 aanpak in het PPLG. Laat de visie uit de omgevingsvisie voor 2050 duidelijk zijn. En dan is het PPLG de uitvoering tot 2035 voor het landelijk gebied) - Mis in het PPLG ook focus op ‘witte gebieden’. In deze gebieden zitten praktische mensen die je ook perspectief moet bieden. Kader dus uitvoeringsprogramma in bredere perspectief vanuit Omgevingsvisie. - Flexibiliteit en voortschrijdend inzicht: kan je dat in de loop der tijd wel een plek geven? - Waterkwaliteit en waterkwantiteitsverhaal moet beter geborgd worden in het PPLG. Wateroverlast en watertekort. Berg wateroverlast in het gebied zelf (retentiegebieden). Ook zorgen over drinkwaterwinning in Overijssel. Grote opgave in Overijssel. - Noodzaak om als 1 overheid in het drinkwaterdossier is essentieel. - Ook zorg om spanning in planning van het programma. Tijdige realisatie van de KRW opgaven versus tijdig realiseren overige opgaven.

		- Aandacht voor processen van onderop en met draagvlak; dus geen TOP-down benadering wordt erkend. - Benoem in de tekst ook echt dat andere sectoren hun bijdragen moeten leveren. Dus niet alleen geld maar ook voorwaarde dat andere sectoren bijdragen. *Concept gebiedsprogramma* Over-all reactie: “knap stuk werk”. Daarnaast wordt en aanzien van het concept gebiedsprogramma aandacht gevraagd voor een aantal zaken: - Aandacht voor investeren in langjarige afspraken. Dus: ecosysteemdiensten. Echt langjarig. Waar niet zomaar de stekker uit getrokken kan worden. - voor landbouw is hele transitie nog wel een hele hobbel. Huidige programma is sterk afhankelijk van besluitvorming van het Rijk en europese regelgeving. Daar is nu nog te veel onduidelijkheid over. - Voedselproductie komt in het hele verhaal niet meer voor. Is toch echt een levensbehoefte. Ligt te weinig de nadruk op. Vooral ook in onze witte gebieden. Let ook op dat je de voorsprong die je hebt als landbouw wereldwijd en de innovaties niet verliest. - zorgen over voortgang. Orderportefeuilles zijn niet meer goed vol na de herfst. Reden is dat projecten stil liggen ivm en stikstof (vergunningverlening) en rente. Blij met snelheid Overijssel, maar zorgen over voorgang in Den Haag. Signaal naar Den Haag over dit punt is gewenst. - Keuze om als Overijssel door te gaan in de aanpak is heel relevant. - PPLG Overijssel bevat staatje met de doelen, vertaal deze naar de zes gebieden en zes gebiedsplannen. Is hier dan bv geen NNN opgave? - Overall: benieuwd naar link met de wetenschap. Onderzoek naar landbouw en voedseltransitie. Kunnen we daar meer mee? - Is proces al gezwaluwstaart met Ruimte voor de Vecht? Kan wel iets meer synergie worden gezocht. Nu bv over varen en plas-dras zones. Daar valt synergie te maken met wat we hier doen. Haakjes er nog even goed inzetten. - Vanuit gemeente: veel bezig met gebieden, die zijn in meerdere gemeenten. Het kost ook knaken tov taken en dat is voor ons een grote zorg. Zorg over kosten en tijd van inzet eigen personeel. - Geef aan het Rijk ook aan dat er spanning is tussen rust vs urgentie (economie). - Ook in het gebiedsprogramma meer aandacht voor “water en bodem sturend”.

Schriftelijke reacties		
	Organisatie	**Samenvatting reactie**
1	Overijssels Particulier Grondbezit (OPG) 5 mei 2023	Complimenten voor aanpak en positieve grondhouding van de provincie. Toelichting op het Landgoedmodel, één systeem van kosten en baten waarin natuur en landbouw ook economisch bijdragen aan de instandhouding van het gehele landschap. De economische haalbaarheid van dit systeem staat onder druk. Veel zal afhangen van spelregels van het Rijk. Aandachtspunten voor verdere uitwerking: - Windenergie toestaan in hoogproductieve landbouwgebieden - Mogelijkheden uitbreiding Nieuwe Natuurnetwerk Nederland - Periodieke en onafhankelijke monitoring kwaliteit N2000-gebieden - Benutten van natuurlijk verloop stoppen bedrijven - Verbinden natuurgebieden door groene en blauwe dooradering - Geen boerenbedrijven in de knel door uitbreiding natuur - Boerenlandnatuur niet alleen als buffer N2000, maar ook elders realiseerbaar. Goed definiëren, afkoop alleen op vrijwillige basis - Goede fiscale regelingen voor uitkoop agrarische bedrijven - Mooi dat gebieden zelf met plannen voor doelrealisatie mogen komen - Tranchegericht benutten van Transitiefonds - Versoepelen pachtwetgeving door Rijk is noodzakelijk De leden van het OPG willen graag bijdragen in het concreet maken door: - Benutten van landschapsgronden voor extensivering - Uitwerken collectieve landgoedgedachte ‘Boeren-Land-Goed’ - Inzetten op systeem dat emissiereductie beloont - Creëren en onderhouden van robuuste natuur
2	Waterschap Vechtstromen 11 mei 2023	Waardering voor voortvarendheid waarmee provincie de totstandkoming van het PPLG ter hand heeft genomen. Instemming met hoofdlijnen concept ontwerp PPLG. Zes aandachtspunten, waarbij met name eerste twee van groot belang zijn: 1. Nadere afspraken met Rijk en provincie nodig nu normen voor nutriënten en overige stoffen door het Rijk naar de regio worden overgeheveld. 2. Nadere afspraken nodig over grote spanning tussen PPLG-aanpak (combineren van opgaven, meerdere uitvoeringssporen en eigenaarschap zo laag mogelijk in de gebieden) het tijdpad KRW (uiterlijk 2027 maatregelen getroffen voor biologische kwaliteit KRW-wateren). 3. Goede governance gebiedsprocessen nodig (o.a. onafhankelijk voorzitter) 4. Goede uitvoeringsorganisatie nodig (o.a. tijd en capaciteit) 5. Meer duidelijkheid over beschikbare instrumentarium nodig 6. Meer grip op financiën, randvoorwaarden (grond!) en risico’s nodig Nadere bespreking met AB op 28 juni 2023.
3	Waterschap Drents Overijsselse Delta 11 mei 2023	Verschillende bouwstenen PPLG steeds beter in beeld, gaan er vanuit dat resterende opgaven, maatregelpakketten en gevolgen landbouwakkoord in definitief PPLG worden betrokken. Verzoek om ‘water en bodem sturend’

		als ordenend principe voor ruimtelijke inrichtingsprocessen en beheer van het watersysteem nadrukkelijker op te nemen in ontwerp-PPLG. Daarnaast is beter inzicht nodig in planning, uitvoeringsstrategie (wanneer welk doel?) en uitvoeringsorganisatie. Waterschap wil graag aan de slag met koploperprojecten, gefinancierd vanuit het Transitiefonds. In gecombineerde aanpak ook ruimte maken voor klimaatadaptatie, waterkwaliteitsopgave voor gewasbeschermingsmiddelen en zware metalen en waterveiligheid. Deze zaken ook aandacht geven in de uitwerking van de gebiedsprogramma's. Vertrouwen in de volgende stap, waterschap blijft graag verder samenwerken.
4	Gemeenten Noordoost Twente (Tubbergen, Dinkelland, Oldenzaal en Losser) 12 mei 2023	De samenwerkende gemeenten noemen de volgende uitgangspunten: - Gebiedsuitwerking doelen en kaders PPLG moeten nog duidelijker; - Verbeter de samenhang van PPLG met opgaves als woondeal, RES en de Omgevingsvisie (zowel qua inhoud als tijd) - Wees terughoudend met conceptkaartjes, kunnen remmend werken wanneer ze door andere partijen (fin. Instellingen) worden gebruikt - Zorg dat inhoud en deadlines gebiedsgericht worden uitgewerkt - Uitgangspunt PPLG (toekomstperspectief landbouw) mag niet strijdig zijn met Fundament Omgevingsvisie Specifieke opmerkingen ten aanzien van de teksten: - Natuurherstel is aanleiding voor PPLG, als eerste doel blijven noemen. Doelen zijn onderling immers even belangrijk. - Belang van uitvoering van voldoende koploperprojecten - Sociaal-economisch perspectief verder uitwerken, provinciale financiering Leader-programma behouden. Samenhang en onderlinge verbinding van opgaven belangrijk, gemeenten blijven graag samenwerken. Belangrijk dat meeste middelen ook landen in gebieden waar de opgaven het grootst en meest complex zijn. Zorgvuldigheid en voldoende uitvoeringstijd is nodig.
5	Waterschap Rijn en IJssel 17 mei 2023	Suggestie om 'water en bodem sturend' nadrukkelijk te blijven benoemen. Klimaatrobuustheid van het watersysteem is belangrijk. Waterschap wil graag snel aan de slag met Koploperprojecten, bijvoorbeeld Buurserbeek. Stoffen als zware metalen en ammonium missen nu nog in beschrijving van opgave voor waterkwaliteit, de beschrijving van ruimte voor waterberging kan ook duidelijker. KRW-deadline van 2027 nadrukkelijk in beeld houden. Waterschap heeft zorgen of zij op termijn de watervoerendheid van alle beken kan garanderen. Maatregelenpakketten en uitvoeringsorganisatie moet verder uitgewerkt, graag in gesprek daar over. Zien volgende stap met vertrouwen tegemoet.